

เงินยูโร : บทบาทและผลกระทบ

คณิต เศรษฐศาสตร์

1. บทนำ

ในขณะนี้เกิดความผันผวนของเงินสกุลต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย แต่ในทวีปยุโรป สมาชิก 11 ประเทศของสหภาพยุโรปซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสหภาพการเงินยุโรป (EMU) ประกอบด้วยประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี ลักเซมเบิร์ก ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ฟินแลนด์ ออสเตรีย เบลเยียม โปรตุเกส และสเปน ได้พัฒนาไปสู่การรวมกันเพื่อใช้เงินตราสกุลใหม่เดียวกันคือเงิน "ยูโร" ("Euro") แทนเงินตราที่ใช้ในแต่ละประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 โดยอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกจะโยงผูกกับเงินยูโรในอัตราตายตัว และคาดว่าจะมีการนำธนบัตรและเหรียญยูโร ออกให้หมุนเวียนในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2002 ขณะเดียวกันจะมีการถอนเงินสกุลของประเทศสมาชิกออกจากการหมุนเวียนภายในระยะเวลา 6 เดือน (ถึงวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2002) หลังจากนั้นจะเหลือเพียงเงินยูโรเป็นเงินที่ต้องตามกฎหมายออกหมุนเวียนเท่านั้น อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มต้นนี้อาจจะมีการกำหนดราคาสินค้าและบริการเป็นทั้งยูโรและเงินสกุลเดิมของประเทศสมาชิก

ในช่วงก่อนหน้านั้นประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างคอยดูว่าวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 ความพยายามของกลุ่มสหภาพยุโรปที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นสหภาพการเงินยุโรป (EMU) โดยมีเป้าหมายที่จะใช้เงินสกุลเดียวกันจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ? มาบัดนี้สมาชิกของสหภาพยุโรป (EU) 11 ประเทศจาก 15 ประเทศ (ยกเว้นประเทศอังกฤษ เดนมาร์ก สวีเดน และกรีซ) ได้ประกาศจัดตั้ง EMU และจะเริ่มใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 คำถามต่อไปจึงมีว่าอะไรจะเกิดขึ้นหลังจากวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 เป็นต้นไป เงินยูโรจะกลายมาเป็นเงินสกุลที่สำคัญมีการซื้อขายกันมากกว่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินเยนญี่ปุ่นหรือไม่ ? เงินยูโรจะมีส่วนทำให้กลุ่มประเทศอียูกลายมาเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญกว่าสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นหรือไม่ ? บริษัทธุรกิจ สถาบันการเงิน ฯลฯ ที่ทำธุรกิจกับกลุ่มอียูควรจะปรับตัวและเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างไร ? ใครจะเป็นผู้ได้ประโยชน์เสียประโยชน์ บทความนี้จะเป็นการศึกษาในเชิงกว้าง โดยจะพิจารณาไปที่พัฒนาการมาสู่สหภาพการเงินยุโรป (EMU) โดยสังเขป บทบาทของเงินยูโร ผลกระทบจากการใช้เงินยูโรต่อกลุ่มยูโรโซนและผลกระทบต่อประเทศที่อยู่นอกกลุ่มยูโรโซน โดยจะเน้นกรณีของประเทศไทย และท้ายที่สุดบทสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้างนี้

2. พัฒนาการมาสู่สหภาพการเงินยุโรป (EMU) โดยสังเขป

แนวความคิดการรวมยุโรปนั้นมิใช่นวัตกรรมมาจากบทเรียนจากการแข่งขันกันด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจนก่อให้เกิดหายนะจากสงครามโลกถึงสองครั้ง เริ่มด้วยการประนีประนอมระหว่างประเทศที่เป็นศัตรูคู่อาฆาตคือประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนีได้หันมาร่วมมือประสานงานด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศขึ้นโดยการจัดตั้งสหภาพถ่านหินและเหล็กกล้า (European Coal and Steel Community หรือ "ECSC") ขึ้นในปี ค.ศ.

1951 ต่อมาประเทศอิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และ ลักเซมเบิร์ก ได้มาร่วมด้วย ในปี ค.ศ. 1957 6 ประเทศดังกล่าวได้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community หรือ EEC) ภายใต้สนธิสัญญาโรม (Treaty of Rome) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างตลาดร่วม (Common Market) ขึ้นในยุโรปที่จะให้ ประชากร สินค้า บริการ และเงินทุนเคลื่อนย้ายอย่างเสรี ในระหว่างประเทศสมาชิก ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1969 ผู้นำประเทศในประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) ได้ตัดสินใจให้ดำเนินการรวมตัวทางการเงินให้สมบูรณ์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) ได้เปลี่ยนมาเป็นประชาคมยุโรป (European Community หรือ EC) เพื่อให้การรวมตัวเป็น EMU สำเร็จรวดเร็วขึ้น และในปีเดียวกันนั้นประเทศอังกฤษ ไอร์แลนด์ และ เดนมาร์กได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมยุโรป ตามมาด้วยประเทศกรีซ ใน ค.ศ. 1981 และประเทศสเปนกับ ประเทศโปรตุเกสในปี ค.ศ. 1986 รวมเป็น 12 ประเทศ

ผลจากการลงนามในสนธิสัญญาเศรษฐกิจและการเงินที่เมือง Maastricht ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992 ทำให้ประชาคมยุโรป (EC) เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) ปัจจุบันมีสมาชิก 15 ประเทศ ประกอบด้วย เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก โปรตุเกส ไอร์แลนด์ สวีเดน สเปน เดนมาร์ก กรีซ ออสเตรีย และฟินแลนด์

ความจริงกระบวนการเตรียมการเพื่อใช้เงินสกุลเดียวของสหภาพยุโรปมีมานานแล้ว แม้จะมีปัญหาและอุปสรรค เริ่มตั้งแต่การประชุมสุดยอดที่เมืองฮาโนเวอร์ ประเทศเยอรมนีเมื่อปี ค.ศ. 1988 โดยผู้นำของประเทศสมาชิกประชาคมยุโรปได้เชิญนาย Jacques Delors ประธานคณะกรรมการการยุโรป (The European Commission) ให้เปิดประชุมคณะกรรมการวิชาการและเสนอรายงานฉบับหนึ่ง (Delors Reports) กำหนดขั้นตอนและเงื่อนไขการก่อตั้งสหภาพเศรษฐกิจและการเงินออกเป็น 3 ระยะ และจากการประชุมที่กรุงมาดริด เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1989 คณะมนตรียุโรป (European Council หรือ EC) เห็นด้วยกับรายงานของ Delors¹ ที่กำหนดขั้นตอนที่สำคัญของการนำไปสู่การเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (EMU) ออกเป็น 3 ระยะ (โดยเริ่มต้นวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1990) และจากการประชุมของประเทศประชาคมยุโรปครั้งที่ 45 ที่กรุง Maastricht ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 9 - 11 ธันวาคม ค.ศ. 1991 ได้กำหนดระยะที่สามของ EMU ที่จะให้มีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนคงที่ และการที่จะทำให้ EMU ไปสู่ระบบเงินตราสกุลเดียวอย่างช้าภายในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 หรืออย่างเร็วที่สุดต้นปี ค.ศ. 1997 สำหรับ 3 ระยะ (หรือขั้นตอน)² ตามรายงานของ Delors เพื่อพัฒนาไปสู่ EMU นั้นได้กำหนดไว้คือ

¹ The Report on Economic and Monetary Union in the European Community, Prepared by the Delors Committee ตีพิมพ์เดือนเมษายน ค.ศ. 1989.

² รายละเอียดของแต่ละขั้นตอน การจัดตั้งสหภาพการเงินยุโรป (EMU) ดูใน คณิต เศรษฐเสถียร "สหภาพการเงินยุโรป (European Monetary Union : EMU)" *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 เดือน เมษายน - มิถุนายน 2541 หน้า 38 - 51.

ระยะที่หนึ่ง (ค.ศ. 1990 - 1994)

ระยะที่หนึ่งเป็นขั้นเตรียมการ วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1990 เป็นวันเริ่มแรกของระยะที่หนึ่งของการเข้าสู่ EMU เป็นการยกเลิกข้อจำกัดด้านการเงินและการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศสมาชิก กล่าวคือ อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนได้อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิก และให้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลังอย่างใกล้ชิดระหว่างประเทศสมาชิก และประเทศสมาชิกจะต้องนำเงินตราของตนเข้าสู่ระบบเงินตรายุโรป (European Monetary System หรือ EMS) และกลไกอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Mechanism หรือ ERM) กำหนดให้มีการเคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่ในขอบเขต $\pm 2.25\%$ เมื่อเทียบกับอัตรากลาง และปรับสภาพเศรษฐกิจให้เข้าสู่มาตรฐานที่ใกล้เคียงกันเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ระบบการใช้เงินสกุลเดียวกัน

ระยะที่สอง (ค.ศ. 1994 - 1999)

ระยะที่สองเป็นขั้นตอนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยถือเอาวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1994 เป็นวันเริ่มต้นของระยะที่สองของการเข้าสู่ EMU ประเทศสมาชิกจะต้องปรับโครงสร้างและฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้เป็นไปตามเกณฑ์หรือข้อกำหนด (Convergence Criteria) ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา Maastricht และกำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินยุโรป (European Monetary Institute หรือ EMI) ขึ้นที่แฟรงก์เฟิร์ต ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1994 เพื่อเตรียมการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank หรือ ECB) ในระยะหรือขั้นตอนที่สาม

สำหรับเกณฑ์หรือข้อกำหนด (Convergence Criteria) ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา Maastricht ที่เป็นเงื่อนไขสำหรับประเทศที่จะมาเป็นสมาชิกของ EMU คือ

- 1) อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยวัดโดยดัชนีผู้บริโภคต้องไม่เกินร้อยละ 1.5 ของอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยของประเทศสมาชิก 3 ประเทศ ที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำสุด
- 2) อัตราดอกเบี้ยระยะยาวเฉลี่ยต้องไม่เกินร้อยละ 2 ของอัตราดอกเบี้ยระยะยาวเฉลี่ยของประเทศสมาชิก 3 ประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำสุด
- 3) หนี้สาธารณะทั้งหมดต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของ GDP
- 4) การขาดดุลงบประมาณของรัฐต้องไม่เกินร้อยละ 3 ของ GDP และ
- 5) ประเทศสมาชิกของ ERM ต้องสามารถรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในช่วงของ EMS band และต้องไม่ลดค่าของเงินอย่างน้อย 2 ปี ก่อนที่จะเข้าร่วม

ระยะที่สาม (ค.ศ. 1999 - 2002)

วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 ถือเป็นวันเริ่มต้นระยะที่สาม นับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่สุดและเป็นการรวมยุโรปเป็นตลาดเดียวอย่างสมบูรณ์ เป็นวันประกาศใช้เงินยูโร อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสมาชิกที่เป็นไปตามข้อกำหนด (Convergence Criteria) จะถูกกำหนดให้มีอัตราคงที่ตายตัว จะเริ่มใช้เงินสกุลเดียวกัน นโยบายการเงินเดียวกัน มีธนาคารกลางยุโรป (ECB) เข้ามาทำหน้าที่แทน EMI เพื่อจัดการด้านการสำรองเงินตรา ตลอดจนควบคุมเสถียรภาพของเงิน วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 ธนบัตร เงินเหรียญต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะถูกยกเลิก จะเหลือเพียงธนบัตรและเงินเหรียญในสกุลยูโรเพียงสกุลเดียวเท่านั้นที่ออกใช้หมุนเวียน

3. บทบาทของเงินยูโร

วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 เงินยูโรจะถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางเพื่อชำระหนี้ตามกฎหมายในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป 11 ประเทศอย่างเป็นทางการ และในปี ค.ศ. 2002 เงินยูโรจะเข้ามามีบทบาทแทนเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกของอียูอย่างสมบูรณ์ จะเหลือแต่เงินยูโรเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายออกหมุนเวียนเท่านั้น นับเป็นการสิ้นสุดบทบาทของเงินมาร์กของเยอรมนี เงินฟรังก์

ของฝรั่งเศส เงินลีร์ของอิตาลี เงินกิลเดอร์ของเนเธอร์แลนด์ เงินเปเซต้าของสเปน เป็นต้น

การตัดสินใจของ 11 ประเทศของสหภาพยุโรปมาใช้เงินสกุลเดียวกันคือเงินยูโร มีผลทำให้กลายเป็นยูโรโซนที่มีขนาดและศักยภาพทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยที่สหรัฐอเมริกามีประชากร 268 ล้านคน ยูโรโซนมี 290 ล้านคน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของสหรัฐอเมริกา 7.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่ของยูโรโซนประมาณ 6.9 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ (ถ้ารวมทั้ง 15 ประเทศ GDP จะสูงกว่าสหรัฐอเมริกา คือจะเป็นประมาณ 8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ) ส่วนแบ่งการค้าโลกทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาคือ 16.6 % ในขณะที่ของยูโรโซนคือ 18.6 % จึงเห็นได้ว่าในอนาคตเงินยูโรจะกลายเป็นเงินสกุลหลักอีกสกุลหนึ่งของโลกเทียบเท่ากับเงินดอลลาร์สหรัฐ หรือเงินเยนญี่ปุ่น

สถาบันวิจัยดอยช์แบงก์ได้มีการประมาณการไว้ว่า บทบาทและความสำคัญของเงินยูโรภายในปี ค.ศ. 2010 จะเป็นเงินสกุลที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการค้าระหว่างประเทศในอัตราที่สูงถึง 35 % ของการค้าโลก และในช่วงเวลาเดียวกันนั้นเงินยูโรจะมีสัดส่วนประมาณ 25%-30% ของเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของธนาคารกลางทั่วโลก และยังมีอัตราส่วนแบ่งระหว่าง 30% - 40% ของการให้กู้ยืมของภาคการเงิน และการลงทุนของโลก

ความจริงแล้วเงินยูโรได้แสดงบทบาทมากมายตั้งแต่มิได้นำมาใช้ด้วยซ้ำไป ตัวอย่างเช่น เงินยูโรได้กระตุ้นให้คู่แข่งชน (ที่เป็นปรปักษ์กันมาก่อน) มาร่วมมือกัน คือตลาดหลักทรัพย์แฟรงก์เฟิร์ต และตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนมาตกลงร่วมมือกันเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1998 ที่จะเปิดทำการซื้อขายหุ้นรายใหญ่ข้ามกันด้วยเงินยูโร ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1999 ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาตรฐานเดียวกัน

ประเทศจีนซึ่งมีเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศกว่า 1.4 แสนล้านเหรียญสหรัฐ มีความเชื่อมั่นต่อเงินยูโรที่จะนำออกมาใช้โดยได้มีแผนที่จะนำเงินยูโรเข้ามาเป็นเงินสกุลหลักในกองทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอีกสกุลหนึ่ง การที่จีนซึ่งมีทุนสำรองกว่า 1.4 แสนล้านเหรียญสหรัฐ ประกาศจะนำเงินยูโรมาเป็นเงินสำรองเงินตราต่างประเทศย่อมจะส่งผลให้เงินยูโรมีความสำคัญในอนาคต ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งประสบปัญหาเศรษฐกิจและไม่สามารถกู้ยืมเงินกู้ของสหรัฐอเมริกา กำลังคิดจะหันไปออกพันธบัตรเป็นเงินยูโร ประเทศโปแลนด์ ตุนิเซีย ที่ขายสินค้าให้ประเทศในยุโรปแข่งกับประเทศในเอเชียได้เริ่มปรับปรุงทุกอย่างเพื่อจะผูกติดกับเงินยูโร ประเทศที่ค้าขายกับประเทศเยอรมนีและฝรั่งเศสเป็นเงินดอยช์มาร์กและเงินฟรังก์ ประกาศจะเปลี่ยนไปเป็นเงินยูโร

สำหรับภาคธุรกิจนั้น ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 ประเทศในกลุ่มยูโรโซน จะเริ่มลงบัญชีเป็นเงินสกุลยูโร บริษัทใหญ่ ๆ ในยุโรปได้เริ่มปรับระบบลงบัญชีเปิดบัญชีธนาคาร ตั้งราคาสินค้าและทำใบแจ้งหนี้เป็นเงินสกุลยูโร เช่นบริษัทโนเกีย บริษัทยักษ์ใหญ่ด้านโทรคมนาคมของประเทศฟินแลนด์ ประกาศพร้อมที่จะลงบัญชีและทำธุรกรรมทั้งหมดในรูปของเงินสกุลยูโร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 เพื่อรักษาตลาดในกลุ่มยูโรโซน จึงทำให้บริษัทในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ สวีเดน ฯลฯ ต้องเร่งปรับระบบบัญชีเป็นเงินสกุลยูโร ยิ่งกว่านั้นบริษัทในอังกฤษและสวีเดนยังได้

ประกาศพร้อมที่จะเปลี่ยนราคาหุ้นไปเป็นเงินสกุลยูโร บริษัทในเอเชียที่จะไปทำธุรกรรมในยุโรปได้เลือกทำเลที่ตั้งเพื่อจะทำให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากเงินสกุลยูโร ตัวอย่างเช่น บริษัทโตโยตาของประเทศญี่ปุ่นได้ไปตั้งโรงงานผลิตอยู่ตอนเหนือของประเทศฝรั่งเศสแทนที่จะไปตั้งอยู่ในประเทศอังกฤษเพราะประเทศอังกฤษยังลังเลที่จะเข้าร่วมใช้เงินสกุลยูโร บริษัทสสันได้ไปตั้งสำนักงานใหญ่ที่อัมสเตอร์ดัมและพร้อมที่จะทำธุรกรรมทุกอย่างเป็นเงินสกุลยูโรตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999

4. ผลกระทบจากการใช้เงินยูโร

การนำเงินยูโรมาใช้เป็นเงินสกุลเดียวกันของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปจะส่งผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เงินยูโรจะสร้างตลาดการค้าขนาดใหญ่ขึ้นในทวีปยุโรปอาจทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขยายตัว (Trade Creation) คือการเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างกลุ่มประเทศในยูโรโซนกับประเทศนอกกลุ่มยูโรโซน (หรือประเทศที่สาม) หรืออาจจะทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) คือการเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างกลุ่มประเทศยูโรโซนด้วยกันเอง ในที่นี้จะพิจารณาผลกระทบจากการใช้เงินยูโรที่มีต่อประเทศในกลุ่มยูโรโซนและประเทศนอกกลุ่มยูโรโซน (โดยจะเน้นเฉพาะกรณีของประเทศไทย) ทั้งด้านบวกและด้านลบ

4.1 ผลกระทบต่อกลุ่มยูโรโซน

4.1.1 ผลกระทบด้านบวก

1) การที่ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปมารวมตัวกันใช้เงินยูโรซึ่งเป็นระบบเงินสกุลเดียว และมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตายตัว จะทำให้ประเทศที่เป็นสมาชิกลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน เพิ่มความแน่นอนให้กับนักลงทุน ลดต้นทุนในการป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ต้นทุนในการผลิตและการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศใน

ตลาดทุน และการแข่งขันตามนโยบายเสรีทางการเงิน ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยลดลง ก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่างและการประหยัดต่อขนาด เพิ่มความคล่องตัวในการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและธุรกิจระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งทางด้านการโอนเงิน การชำระ เงิน และการลงทุน ตลอดจนช่วยกระตุ้นการลงทุนจากทั้งภายในและต่างประเทศ

2) การใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันทำให้ราคามีเสถียรภาพ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนจากอัตราแลกเปลี่ยน ลดผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น ลดต้นทุนการผลิตการประกอบธุรกิจ เกิดความโปร่งใสด้านโครงสร้างของราคา การแข่งขันในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้น บริษัทธุรกิจจะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้อุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะมีการตื่นตัวพัฒนาและมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้อย่างขนานใหญ่ ผลผลิตสินค้าได้มากขึ้น การประสานนโยบายเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างประเทศ EMU จะช่วยลดความแตกต่างของระดับเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน นอกจากนั้นการมารวมกันยังสามารถสร้างอำนาจต่อรองด้านการค้าและเศรษฐกิจให้กับประเทศสมาชิก และจะส่งผลไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพให้กับสมาชิกแต่ละประเทศ

3) การนำเงินยูโรมาใช้เป็นเงินสกุลเดียวกัน และการอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนและแรงงานได้อย่างเสรีภายในกลุ่มประเทศสมาชิกของ EMU ทำให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำไปสู่ประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่า ทำให้การกำหนดค่าจ้างแรงงานเป็นไปตามกลไกของตลาด การเคลื่อนย้ายเงินทุนได้อย่างเสรีทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากแหล่งที่ให้ผลตอบแทนต่ำไปสู่แหล่งที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า จะเป็นผลให้การใช้เงินทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการส่งเสริมการค้าและการลงทุนในกลุ่ม

4) การที่กลุ่ม EMU รวมตัวกันนำเงินยูโรซึ่งเป็นเงินตราสกุลเดียวกันมาใช้ร่วมกัน **จะเป็นผลดีต่อการประสานนโยบายเกษตรในกรอบของนโยบายเกษตรร่วมกัน** (Common Agricultural Policy หรือ CAP) เพราะกลไกของนโยบายดังกล่าวคือการกำหนดราคาเดียวกันไม่ว่าจะเป็นราคาเป้าหมาย ราคาประกัน ฯลฯ และหลักประกันที่จะทำให้มีราคาเดียวกันได้คือการมีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน แต่เท่าที่ผ่านมาบ่อยครั้งต้องมีการใช้เครื่องมือเสริมเพื่อป้องกันความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ด้วยเหตุนี้การมีเงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตายตัว จึงเท่ากับว่าจะช่วยแก้ปัญหาความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่เคยประสบมาได้อย่างสิ้นเชิง

5) การรวมตัวกันของกลุ่ม EMU เพื่อใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันทำให้ตลาดทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดพันธบัตรและตลาดหลักทรัพย์เติบโตอย่างรวดเร็วจนมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา ลดบทบาทการเป็นแหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์และอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ จะต้องปรับปรุงโครงสร้างและประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าจะมีการควบหรือรวมกิจการกันมากขึ้นเพื่อรองรับการแข่งขันจากบริษัทข้ามชาติ จากการที่เงินยูโรช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ จึงทำให้มีนักลงทุนมาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดหลักทรัพย์มีแนวโน้มจะเติบโตต่อไปอีกอย่างรวดเร็ว และจากการที่ต้นทุนการแลกเปลี่ยนลดลงทำให้นักลงทุนหันมาใช้เงินยูโรในตลาดแลกเปลี่ยนมากขึ้น นักเดินทางได้รับความสะดวกประหยัดไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมทำธุรกรรมข้ามพรมแดนของแต่ละประเทศสมาชิก จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายในกลุ่มยูโรโซนและระหว่างกลุ่มยูโรโซนกับประเทศที่สามเพิ่มขึ้น เมื่อเงินยูโรมีเสถียรภาพมีค่าแข็งขึ้นเงินยูโรจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินเยนของญี่ปุ่นและเงินยูโรจะ

เป็นเงินสกุลหลักในระบบเงินตราระหว่างประเทศอีกสกุลหนึ่ง จะช่วยลดความผันผวนของระบบการเงินและตลาดเงินระหว่างประเทศ เป็นที่คาดการณ์กันว่านักลงทุนต่างประเทศและประเทศต่าง ๆ จะขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ถือและหันมาถือเงินยูโร รวมทั้งประเทศสมาชิกของ EMU จะต้องปรับตะกร้าเงินทุนสำรองระหว่างประเทศโดยหันมาถือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเป็นเงินยูโรมากขึ้น

4.1.2 ผลกระทบด้านลบ

1) การที่กลุ่มประเทศ EMU ใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกัน แม้ว่าจะช่วยให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีในกลุ่มประเทศ EMU แต่ทำให้หลาย ๆ ประเทศที่มารวมกันจำเป็นจะต้องปรับระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างของอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีผลให้เกิดการว่างงานเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะสั้นจากการควบกิจการ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการลดต้นทุนของบริษัท ในระยะยาวจะทำให้ต้องมีการลดค่าจ้าง ลดต้นทุนการผลิตตลอดจนลดค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการต่าง ๆ ลง

2) ประเทศในกลุ่ม EMU ที่มาใช้เงินยูโรที่มีอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตายตัวร่วมกันจะทำให้โอกาสที่ประเทศสมาชิกที่จะใช้ประโยชน์จากการใช้อัตราแลกเปลี่ยนเพื่อไปแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับสูงหรือใช้เพื่อกระตุ้นการส่งออกได้น้อยลงหรือแทบไม่ได้เลย นอกจากนั้นการกำหนดให้ใช้นโยบายการเงินร่วมกันอาจส่งผลกระทบต่อการใช้นโยบายการคลังเพื่อใช้กระตุ้นเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติ (Automatic Stabilisers) ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อตกลงที่ว่าด้วยการรักษาเสถียรภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Stability and Growth Pact) ระหว่างประเทศสมาชิกของ EMU ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิก EMU ไม่ให้ขาดดุลงบประมาณเกิน 3 % ของ GDP จึงอาจส่งผลให้ประเทศสมาชิกที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคาดดุลงบประมาณได้จะต้องถอนตัวออกจาก EMU

3) ในกรณีที่ประเทศที่เข้าร่วมก่อตั้ง EMU หากมาภายหลังปรากฏว่าประสบกับปัญหาการขาดดุลงบประมาณหรือมีปัญหาหนี้สาธารณะสูงกว่าระดับที่กำหนดและไม่สามารถปรับให้ลดลงมาอยู่ในระดับที่กำหนดได้ ประเทศนั้นอาจจะต้องออกจาก EMU นอกจากนั้นกรณีที่สมาชิกของ EMU ประเทศใดขาดดุลงบประมาณใกล้เคียงกับ 3 % ของ GDP และประสบปัญหาหนี้สินเป็นจำนวนมาก ถ้า EMU ต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือด้วยการเกี่ยลงงบประมาณระหว่างประเทศสมาชิกฯ เป็นไปได้ที่อาจจะสร้างความไม่พอใจให้กับประเทศที่ต้องนำงบประมาณของประเทศตนไปให้กับประเทศที่มีปัญหาอาจสร้างความขัดแย้งขึ้นมาได้

4) การที่ประเทศสมาชิก EMU มารวมตัวกันใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันแทนเงินสกุลของประเทศตนเองเพื่อบรรลุความเป็นหนึ่งเดียวเป็นการเสียสละอธิปไตยทางการเงินและเศรษฐกิจ เป็นการสูญเสียอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของประเทศทั้งด้านเป้าหมายมหภาค (เช่น เงินเฟ้อ) และการเลือกใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจ (เช่น อัตราแลกเปลี่ยน) ได้เหมือนเช่นเดิม ทั้งนี้เพราะได้มอบอำนาจให้ธนาคารกลางยุโรป (ECB) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระมาทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงินของยุโรป เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ย ปริมาณเงิน กำหนดว่าสมาชิกแต่ละประเทศควรจะใช้จ่ายเท่าไร ควรจะเติบโตหรือชะลอตัว ฯลฯ อันจะเป็นผลทำให้จำกัดความสามารถของแต่ละประเทศในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง เช่น การลดค่าเงินตราของตนเองเมื่อมีความจำเป็น และสิทธิที่จะทำงบประมาณแบบขาดดุลเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน เป็นต้น ซึ่งอังกฤษ เดนมาร์ก และสวีเดน ยังทำใจไม่ได้ที่จะเสียอธิปไตยทางเศรษฐกิจจึงไม่เข้าร่วมในการใช้เงินยูโร คราวนี้

5) การใช้เงินยูโรที่จะมีผลกระทบทางสังคมที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ**ปัญหาการฟอกเงินในตลาดนอกระบบในประเทศสเปน** กล่าวคือประเทศสเปนซึ่งเป็น

ประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งของ EMU มีตลาดการเงินนอกระบบค่อนข้างสูง คาดกันว่าปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ในตลาดนอกระบบอาจจะอยู่ระหว่าง 8,000 ถึง 18,000 ล้านเปเซต้า ส่วนหนึ่งของเงินจำนวนนี้เก็บในรูปเงินฝากและอีกส่วนหนึ่งเก็บในรูปธนบัตร ถูกเก็บอยู่ในตลาดมืด ในปี ค.ศ. 2002 เมื่อจะต้องมีการถอนเงินสกุลท้องถิ่นของประเทศสมาชิกของ EMU ออกจากการหมุนเวียนและจะเหลือเพียงเงินยูโรเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายออกหมุนเวียนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ธนบัตรที่เก็บไว้ในตลาดมืดจะต้องนำมาเปลี่ยนเป็นเงินยูโร ซึ่งจะสร้างปัญหาให้กับผู้ถือที่จะต้องอธิบายแหล่งที่มาของเงินดังกล่าว จึงมีผู้ไปขอซื้อลอตเตอรี่ที่ถูกรางวัลสูง ๆ โดยยอมจ่ายเงินให้สูงกว่าเงินรางวัล วิธีนี้เป็นวิธีฟอกเงินเพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนเป็นเงินยูโรในอนาคต

6) การที่ประเทศที่มีความแตกต่างของขนาดและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แม้จะมีบางประเทศใกล้เคียงกันมารวมกันจัดตั้ง EMU ย่อมจะสร้างปัญหาและความยากลำบากในการกำหนดนโยบายการเงินและการคลังในกลุ่มประเทศสมาชิก EMU กรณีที่ประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าเมื่อไม่สามารถใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนมากระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อป้องกันผลประโยชน์ของตน อาจส่งผลกระทบต่อนเสถียรภาพของเงินยูโร (ทำให้เงินยูโรมีค่าลดลง) ย่อมจะส่งผลกระทบต่อนประเทศสมาชิกในกลุ่ม นอกจากความแตกต่างด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ที่ยังมีอยู่) ยังมีความแตกต่างในด้านประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และอาจจะเกิดปัญหาด้านการกระจายและการขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างประเทศสมาชิกอาจจะสร้างความขัดแย้งและความแตกแยกขึ้นได้

7) ประเด็นทางการเมืองที่มีขึ้นจากการประชุมเมื่อต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1998 ที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม คือการขัดแย้งระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นแกนนำของสมาชิก EMU เกิดขึ้นในช่วงของการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งประธาน

ธนาคารกลางยุโรปคนแรก โดยประธานาธิบดี Jacques Chirac ของฝรั่งเศส ได้เสนอให้นาย Jean Claude Trichet ผู้ว่าการธนาคารกลางฝรั่งเศส ในขณะที่ประเทศเยอรมนีและเนเธอร์แลนด์เสนอ นาย Wim Duisenberg ซึ่งเป็นประธานธนาคารชาติเนเธอร์แลนด์มาก่อนและเป็นประธานสถาบันการเงินยุโรป (EMI) ให้ดำรงตำแหน่งประธานธนาคารกลางยุโรป ในที่สุดนาย Tony Blair นายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นประธานที่ประชุมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้นาย Duisenberg เป็นประธานธนาคารกลางยุโรปคนแรก แต่เขาจะอยู่ในตำแหน่งเพียงครึ่งเทอมแรก (เทอมละ 8 ปี) เท่านั้น แล้วจะให้นาย Claude Trichet เข้ามาดำรงตำแหน่งแทนในครึ่งเทอมหลัง เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้มีการวิเคราะห์ที่กันว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกันระหว่างประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนี อาจจะเป็นระเบิดเวลาที่จะสร้างความแตกแยกกันในสหภาพยุโรปในอนาคต และกรณีการขัดแย้งดังกล่าวทำให้เกิดความสงสัยว่าธนาคารกลางยุโรป (ECB) ปลอดภัยจากการแทรกแซงทางการเมืองจริงหรือไม่?

8) ประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีศักยภาพที่จะสร้างความเสียหายให้แก่สหภาพการเงินที่สร้างขึ้นใหม่แห่งนี้ได้ ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่แพร่กระจายไปทั่วโลกและได้สร้างความเสียหายให้กับภูมิภาคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรัสเซีย ละตินอเมริกาโดยเฉพาะบราซิล และแม้สหรัฐอเมริกาจะมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งก็ยังคงได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจของเอเชีย แม้ว่าที่ผ่านมามีอยู่สามารถรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจของเอเชียได้ดีกว่าสหรัฐอเมริกาดังจะเห็นได้จาก GDP ปีนี้ของอียูคาดว่าจะลดลงเพียง 0.6 % แต่ก็ยังเป็นที่น่ากังวลกันว่าเศรษฐกิจยุโรปไม่อาจจะมีการใช้เงินยูโรหรือไม่ก็อาจจะลำบากที่จะประกอบตนเองในการฝ่าฟันวิกฤตเศรษฐกิจ

แม้ว่าช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศสมาชิกของ EMU ที่จะมารวมตัวใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันได้พัฒนาและ

ปรับปรุงนโยบายการเงินให้สอดคล้องกันมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ปัญหาความชัดเจนเกี่ยวกับเครื่องมือหรือมาตรการทางการเงินที่จะนำมาใช้ในอนาคตยังอาจมีอยู่ ในขณะที่ธนาคารกลางยุโรป (ECB) จะเป็นผู้ควบคุมดูแลนโยบายการเงินและนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของ EMU แต่นโยบายการคลัง (มีขอบเขตจำกัด) จะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลของสมาชิกแต่ละประเทศ และในขณะที่ธนาคารกลางยุโรปเน้นการสร้างเสถียรภาพด้านราคา (ควบคุมเงินเฟ้อ) การกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายรอง ในขณะที่ประเทศสมาชิกฯ ส่วนใหญ่จะเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ สวัสดิภาพทางสังคมมากกว่าการรักษาเสถียรภาพด้านราคาสินค้า ฯลฯ อาจส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งในการดำเนินนโยบายและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ จนก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นมาได้ในอนาคต

4.2 ผลกระทบต่อประเทศไทย

สหภาพยุโรปเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการค้าของโลก โดยมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศร้อยละ 18.6 ของการค้าของโลกมากกว่าของสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1997 ประเทศไทยมีสัดส่วนการค้ากับสหภาพยุโรปคิดเป็นร้อยละ 15.8 ของการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย และในปีเดียวกันนั้นสหภาพยุโรปได้มาลงทุนทางตรงสุทธิและลงทุนในตลาดทุนสุทธิ (ไม่รวมภาคธนาคาร) มีสัดส่วนร้อยละ 9 และร้อยละ 27 ตามลำดับ การใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันในกลุ่มสหภาพยุโรปย่อมจะมีผลโดยตรงต่อธนาคารพาณิชย์และการส่งออกของประเทศไทย และเป็นที่คาดกันว่าการค้าของประเทศไทยในตลาดยุโรปจะมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น จึงจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทธุรกิจเอกชน และรัฐบาลไทยต้องเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลง ตลอดจนศึกษาถึงผลกระทบที่จะตามมาและหาทางแก้ปัญหาและหาโอกาสขยายการค้าต่อไป

4.2.1 ผลกระทบด้านบวกต่อประเทศไทย

1) การรวมตัวกันใช้เงินสกุลเดียวกันของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปจะทำให้การทำการค้าขายกับประเทศในยุโรปสะดวกมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการค้าเสรีภายในกลุ่ม EMU บริษัทของไทยที่ต้องการจะเปิดตลาดในยุโรปสามารถทำได้ง่ายขึ้นเพียงไปตั้งบริษัทในประเทศใดประเทศหนึ่งก็สามารถส่งสินค้าไปขายในกลุ่มยุโรปได้ทั้งหมด ทำให้สามารถได้ส่วนแบ่งมากขึ้นกว่าเดิมที่เคยถูกกีดกันจากระบบเงินตราที่ต่างกันของประเทศสมาชิกจะถูกจัดไป

เชื่อกันว่าในช่วงแรกที่ใช้เงินยูโร ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการส่งออกเพราะคาดกันว่าเงินยูโรจะมีค่าแข็งตัวสินค้าออกของไทยสามารถส่งไปขายในยุโรปได้มากขึ้น และเงินยูโรจะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ส่งออกสินค้าไทยเพราะไม่มีปัญหาเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ถ้ากลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีเศรษฐกิจและการเมืองมีเสถียรภาพ เงินยูโรจะมีเสถียรภาพมากขึ้น มีค่าแข็งขึ้น ประเทศไทยจะสามารถส่งสินค้าออกไปขายตลาดยุโรปได้มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าออกของไทยที่สหภาพยุโรปไม่สามารถผลิตเองได้และประเทศไทยได้เปรียบทั้งด้านราคาและคุณภาพ

2) การนำเงินยูโรมาใช้ในระบบการเงินระหว่างประเทศทำให้ประเทศไทยลดการพึ่งพาและลดความผันผวนของระบบการเงินและตลาดการเงินระหว่างประเทศจากความผันผวนของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศไทยยังสามารถใช้ตลาดการเงินในยุโรปเป็นทางเลือกใหม่ในการระดมทุนได้ง่ายและมีดอกเบี้ยต่ำ เพราะการกู้ยืมเงินจากประเทศกลุ่ม EMU ที่ใช้เงินสกุลเดียวกันนั้น ทำให้ต้นทุนการป้องกันความเสี่ยงสามารถบริหารความเสี่ยงให้กับธุรกิจได้ นอกจากนี้การทำการค้ากับประเทศในยุโรปจะสะดวกมากยิ่งขึ้น

3) การนำเงินสกุลยูโรเข้ามาเป็นทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเพิ่มอีกสกุลหนึ่งจะช่วยทำให้ประเทศ

ไทยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินเยนของญี่ปุ่น ธนาคารกลางของหลายประเทศ อาทิเช่น ธนาคารกลางของประเทศจีน ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นและของชาติอื่น ๆ ได้มีสัญญาณว่าจะรวมเงินยูโรในทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศของตนเอง การปรับสัดส่วนทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ในระยะกลางจะมีแนวโน้มทำให้เงินยูโรแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

4) ตามข้อตกลงที่ว่าด้วยการรักษาเสถียรภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Stability and Growth Pact) ระหว่างประเทศสมาชิกของ EMU ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้อนโยบายการคลังของประเทศสมาชิก EMU อยู่ในระดับหรือแนวเดียวกันหลังจากที่มีการใช้เงินยูโร โดยมีการควบคุมไม่ให้สมาชิกของ EMU ขาดดุลงบประมาณเกิน 3 % ของ GDP ถ้าประเทศสมาชิกใดขาดดุลงบประมาณเป็นจำนวนมากจะถูกลงโทษ จากการจำกัดการใช้เงินทุนของประเทศสมาชิกยูโรโซน ทำให้ประเทศสมาชิกฯ มีเงินทุนส่วนเกิน และเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง จะทำให้มีนักลงทุนจากสหภาพยุโรปนำเงินทุนไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ ที่อยู่นอกกลุ่ม ประเทศไทยน่าจะได้รับการประโยชน์จากเงินทุนที่จะไหลเข้ายังตลาดทุนไทยจากยุโรปมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และการลงทุนทางตรงระยะยาวของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น

ข้อสังเกต

การไหลเข้ามาของเงินทุนจากยุโรปมาสู่ตลาดย่านอาเซียน จะมีแนวโน้มเป็นการเข้าครอบครองตลาด (ในขณะที่ประเทศแถบอาเซียนมีเศรษฐกิจที่อ่อนแอต้องการเงินทุน จึงยอมผ่อนปรนเงื่อนไขต่าง ๆ) ที่มีศักดิ์ศรีและสิทธิเท่าเทียมเจ้าของประเทศ โดยอาศัยความได้เปรียบด้านเงินทุนและเทคโนโลยีที่เหนือกว่า

4.2.2 ผลกระทบด้านลบต่อประเทศไทย

1) คาดกันว่าการใช้เงินยูโรจะทำให้การค้าของประเทศไทยในตลาดยุโรปมีการแข่งขันและคู่แข่งเพิ่มขึ้นเพิ่มมากขึ้น คู่แข่งขันที่สำคัญเช่นประเทศในยุโรปตะวันออก และแอฟริกาเหนือจะหันมาใช้เงินยูโรมากขึ้นเพราะสามารถลดต้นทุนการทำการค้าได้มากกว่าประเทศไทยในตลาดอียู และประเทศสมาชิกอียูบางประเทศได้ไปลงทุนผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในกลุ่มประเทศดังกล่าวเพราะค่าใช้จ่ายจากอัตราแลกเปลี่ยนลดลงจากการใช้เงินยูโรของประเทศเหล่านี้ ขณะเดียวกันหลายประเทศจากยุโรปตะวันออก เช่น อังกฤษ โปแลนด์ เชค สโลเวเนีย และเอสโตเนีย ฯลฯ กำลังเข้าคิวจะเข้าเป็นสมาชิกของอียู

ได้มีการคาดการณ์เหมือนกันว่าในช่วงแรกที่น่าเงินยูโรออกใช้ อัตราแลกเปลี่ยนอาจมีการผันผวนค่อนข้างมากทั้งนี้เพราะต้องใช้เวลาในการปรับตัวสินค้าที่ไทยค้าขายกับกลุ่มสหภาพยุโรปที่ชำระค่าสินค้าเป็นเงินยูโรจะมีต้นทุนการบริหารความเสี่ยงของผู้ส่งออกและนำเข้าของไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการที่กลุ่มสหภาพยุโรปมีระดับการพัฒนาและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน (ที่ยังมีอยู่) หากประเทศใดประสบปัญหาเศรษฐกิจรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเงินยูโร ถ้าเงินยูโรอ่อนค่าลง การส่งออกของไทยจะได้รับผลกระทบด้วย

การรวมกลุ่มของประเทศสหภาพยุโรปเพื่อใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันทำให้เกิดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนลดค่าใช้จ่ายป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน รวมทั้งค่าขนส่งภายในกลุ่มลดลง มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตและการดำเนินธุรกิจลดลง การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการเพิ่มสูงขึ้นราคาสินค้ามีแนวโน้มลดลง อาจทำให้ประชาชนในกลุ่มประเทศอียูหันมาทำการค้าขายและใช้สินค้าที่ผลิตภายในกลุ่มมากขึ้น ผู้ส่งสินค้าออกของไทยประสบกับปัญหาการแข่งขันในตลาดอียูมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่

ประเทศสหภาพยุโรปผลิตได้เองและไม่ได้เปรียบด้านราคาและคุณภาพของไทยยังไม่ชัดเจน จะทำให้ประเทศไทยส่งสินค้าออกกลุ่มนี้ไปยุโรปได้น้อยลง นอกจากนั้นยุโรปเองอาจจะออกมาตรการป้องกันการนำเข้า เช่นมาตรการตั้งกำแพงภาษีเพื่อป้องกันผลประโยชน์ภายในกลุ่มตนเอง

ตามข้อตกลงในสนธิสัญญา Maastricht ได้มีการกำหนดหรือเงื่อนไข (Convergence Criteria) ในด้านนโยบายการคลัง ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ประเทศที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของ EMU จะต้องปรับมาตรฐานด้านการคลังของตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวเพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับเงินยูโร จึงได้มีการกำหนดให้ประเทศที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก EMU ต้องสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น ลดการขาดดุลงบประมาณ การควบคุมเงินเพื่อ ฯลฯ ให้มาอยู่ระดับตามที่กำหนด จากข้อกำหนดหรือเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ประเทศสมาชิกฯ ต้องเข้มงวดการใช้จ่าย ด้วยเหตุนี้ในช่วงแรกการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปสหภาพยุโรปอาจไม่เพิ่มมากเท่าที่ควร แม้ว่าเงินบาทของไทยอ่อนค่าลงมากกว่าในอดีตก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

2) สำหรับด้านการลงทุนทางตรงนั้น คาดว่าในช่วงแรกนี้เป็นไปได้ว่าจะจะมีเงินทุนไหลออกจากประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฯลฯ เข้าไปยุโรปเพื่อตั้งโรงงาน เพื่อแสวงหาโอกาสทำกำไรในตลาดยุโรปที่มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวมากขึ้นในอนาคต จะส่งผลให้ในระยะสั้นเงินทุนที่จะไหลเข้ามายังประเทศไทยจะลดลง อย่างไรก็ตามในระยะยาวแล้ว ถ้ายุโรปขยายตลาดเข้ามาในตลาดแถบเอเชีย ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่น่าจะได้รับผลประโยชน์จากการขยายตลาดของยุโรปดังกล่าว

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การใช้เงินสกุลยูโรที่จะมีขึ้นในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1999 นั้นจะส่งผลกระทบมากมายไม่จำกัดเฉพาะแต่ 11

ประเทศที่เป็นสมาชิกของ EMU ที่มารวมกันเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบไปยังประเทศอื่น ๆ ที่อยู่นอกกลุ่มนี้ด้วย ทั้งนี้เพราะการรวมกันของ 11 ประเทศสมาชิกของ EMU จะทำให้ตลาดหนี้และตลาดทุนของ 11 ประเทศที่มารวมกันซึ่งจะเป็นที่รู้จักกันต่อไปในนาม “ยูโรโซน” หรือ “ยูโรแลนด์” กลายเป็นตลาดหลักทรัพย์ที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกาและมีส่วนแบ่งการค้าโลกมากกว่าสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้การรวมกันมาใช้เงินยูโรเป็นเงินสกุลเดียวกันของสมาชิก 11 ประเทศของ EMU จะส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อกลุ่มยูโรโซนและประเทศนอกกลุ่มยูโรโซน (ในที่นี้จะเน้นกรณีของประเทศไทย)

ผลกระทบที่มีต่อกลุ่มยูโรโซนด้านบวกที่เด่นชัดคือการมีอัตราดอกเบี้ยและเงินสกุลเดียวกันคือเงินยูโรเหมือนกันหมด และการที่เงินสกุลยูโรมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตายตัวจะทำให้ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน การบริหารความเสี่ยงง่ายขึ้น ลดต้นทุนการผลิต สะดวกในการทำธุรกรรมการค้า ประหยัดไม่ต้องแลกเปลี่ยนหลาย ๆ สกุลเงิน ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ราคาดินค้ามีแนวโน้มลดลง การแข่งขันเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ การลงทุนเพิ่มขึ้น การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและสินค้าเป็นไปอย่างเสรี นอกจากนั้นการรวมกันยังจะสร้างอำนาจในการต่อรองให้ยุโรปสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้มากขึ้นทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกมีเสถียรภาพ สำหรับผลกระทบด้านลบต่อกลุ่มยูโรโซน ที่เด่นชัดคือความไม่มีอิสระในการกำหนดนโยบายการเงินนโยบายการคลังและการเลือกใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจในการแก้ปัญหาของประเทศสมาชิก ความแตกต่างของระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศสมาชิก ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีมาบ้างแล้วและอาจจะมีขึ้นในอนาคตจะเป็นเสมือน

ระเบิดเวลาที่จะสร้างความขัดแย้งและความแตกแยกขึ้นในอนาคต

ผลกระทบจากการใช้เงินยูโรที่จะมีต่อประเทศนอกกลุ่มยูโรโซนจากการใช้เงินยูโรนั้นไม่สามารถสรุปได้แน่นอน ทั้งนี้เพราะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับระดับของการค้า การลงทุนของประเทศนั้น ๆ กับกลุ่มยูโรโซน สำหรับในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทย สำหรับผลกระทบทางด้านบวกต่อประเทศไทย ประเทศไทยสามารถใช้ตลาดเงินในยุโรปเป็นแหล่งระดมทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ สามารถนำเงินยูโรมาเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินเยนญี่ปุ่น การที่เงินยูโรมีเสถียรภาพจะทำให้ธุรกิจไทยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และสามารถบริหารความเสี่ยงได้ง่าย การส่งสินค้าออกของไทยเพิ่มขึ้น เงินทุนไหลเข้าตลาดทุนไทยเพิ่มขึ้น การนำเข้าของไทยถูกลง สำหรับผลกระทบด้านลบต่อประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยมีคู่แข่งและการแข่งขันในตลาดยุโรปเพิ่มมากขึ้น ในช่วงแรกเงินทุนที่ไหลเข้าประเทศไทยอาจจะลดลงเพราะหลายประเทศอาจจะเคลื่อนย้ายเงินทุนเข้าไปแสวงหาโอกาสลงทุนในยุโรปเพิ่มขึ้น กรณีที่ค่าเงินยูโรอ่อนค่าลงด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกของไทยให้ลดลง การที่ราคาสินค้าในยูโรโซนมีแนวโน้มลดลงจากการแข่งขันเพิ่มขึ้น ต้นทุนลดลงอาจเป็นไปได้ที่ประชาชนในกลุ่มยูโรโซนจะหันไปทำการค้าขายและใช้สินค้าที่ผลิตได้เองในกลุ่มมากขึ้น ตลอดจนเป็นไปได้ที่กลุ่มประเทศยูโรโซนอาจจะออกมาตรึงการป้องกันการค้าสินค้าเข้า เช่นการตั้งกำแพงภาษีเพื่อรักษาผลประโยชน์ภายในกลุ่ม

การรวมตัวของสมาชิก 11 ประเทศของ EMU เป็นที่คาดการณ์ว่าเงินยูโรจะมีเสถียรภาพสูงเนื่องจากธนาคารกลางยุโรป (ECB) ประกันอัตราเงินเฟ้อไว้ที่ระดับ 0-2 % สมาชิกแต่ละประเทศต่างมุ่งมั่นที่จะเคร่งครัดทางการคลัง

และจากข้อเท็จจริงปัจจัยที่จะส่งเสริมความมีเสถียรภาพในเขตยูโรโซนนับว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจกล่าวคือมีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยต่ำกว่า 2 % การขาดดุลงบประมาณปี ค.ศ. 1998 คาดว่าจะอยู่ที่ระดับ 2.4 % และตั้งเป้าจะให้อยู่ที่ระดับประมาณ 2 % ในปี ค.ศ. 1999 ในทุกประเทศในยูโรโซน และเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 1998 ประเทศในกลุ่มยูโรโซนได้ลดดอกเบี้ยระยะสั้นสู่ระดับต่ำสุด 3.0 % จากระดับ 3.20 % - 3.75 % เป็นการกำหนดดอกเบี้ยมาตรฐานไปโดยปริยาย นักวิเคราะห์ชี้ว่าเป็นการลดแรงกดดันทางการเมืองและรวมทั้งเป็นการปูทางให้การเปิดตัวยูโร 1 มกราคม ค.ศ. 1999 ใหราบรื่น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจากข้อมูลที่กล่าวมาทำให้มีการมองเห็นในด้านดีว่าเงินยูโรที่จะนำออกมาใช้จะมีเสถียรภาพ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ลดต้นทุนการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจ ฯลฯ อย่างไรก็ตามที่กล่าวมาทั้งหมดไม่ได้หมายความว่าประเทศคู่ค้าของกลุ่มยูโรโซน บริษัท ธุรกิจสถาบันการเงินจะไม่มีความเสี่ยงอยู่เลย กระทั่งการค้าต่างประเทศของจีนได้แถลงความกังวลใจว่าการนำเงินยูโรมาใช้จะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตในยุโรปถูกลงจนส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าต่างประเทศในยุโรป ผลกระทบในต่างประเทศของเงินยูโรยังไม่ชัดเจนเพราะเงินยูโรเป็นการทดลองที่ไม่เคยมีตัวอย่างมาก่อน ทำให้ไม่มีระบบป้องกันทุกปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อนาคตอะไรก็เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น ถ้าหากสหภาพยุโรปประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดตั้ง EMU เชื่อว่าประเทศในภูมิภาคอื่นจะหันมาดำเนินรอยตาม แต่หากประสบความล้มเหลวจะก่อให้เกิดความปั่นป่วนของระบบการเงิน การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศอย่างรุนแรง สิ่งที่ต้องชัดเจนในขณะนี้คือควรมีการเตรียมความพร้อมแต่เนิ่น ๆ เพื่อป้องกัน

ความเสียหายและแสวงหาผลประโยชน์จากโอกาสที่เปิดให้เมื่อมีการนำเงินยูโรออกใช้ นักธุรกิจผู้ส่งออกและสถาบันการเงินของไทยควรติดตามอย่างใกล้ชิด บริษัทธุรกิจของไทยควรจะปรับระบบบัญชี ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อดูแลรายการค้าที่เป็นเงินยูโร ปรับสัดส่วนการถือครองเงินยูโรร่วมกับเงินสกุลอื่น ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ให้สามารถดูแลเงินยูโร เตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันที่จะรุนแรงมากขึ้น ศึกษาทำความเข้าใจผลที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจของตนทั้งผลดีผลเสีย การได้เปรียบเสียเปรียบ ปรับตัวเพื่อให้การดำเนินธุรกิจของตนราบรื่นมีปัญหาน้อยที่สุดเมื่อมีการใช้เงินยูโร

ด้านรัฐบาลไทย เนื่องจากผลกระทบต่อประเทศไทยจากการใช้เงินยูโรอาจจะมีหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านการค้าระหว่างประเทศ ด้านการเงินการคลัง การประกอบธุรกรรมภายใต้ระบบเงินยูโร **รัฐบาลควรมอบหมายให้กระทรวง ตลอดจนหน่วยงานที่ดูแลด้านเศรษฐกิจ ตั้งคณะทำงานขึ้นมาศึกษาผลกระทบจากเงินยูโร** (งาที่ทราบขณะนี้คณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ได้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาผลกระทบฯ ฯลฯ ขึ้นมาแล้ว) **ที่จะมีต่อการค้า การลงทุน การเงินและการคลัง ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเงินยูโรมาเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศ และใช้ตลาดเงินยูโรเป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแห่งใหม่ของไทยในอนาคตทำความเข้าใจและให้ข้อมูลกับบริษัท ธุรกิจ สถาบันการเงิน และประชาชนคนไทย** ศึกษาติดตามผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดต่อประเทศไทย ตลอดจนหาทางป้องกันและแก้ไข เพื่อจะได้ดำเนินนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้กับประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณิต เศรษฐเสถียร "สหภาพการเงินยุโรป (European Monetary Union : EMU) วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 เมษายน - มิถุนายน 2541 หน้า 38-51.
- "เงินยูโร : นวัตกรรมแห่งโลกยุควิกฤตการเงิน" ผู้จัดการรายเดือน ปีที่ 16 ฉบับที่ 182 พฤศจิกายน 2541 หน้า 55-63.
- ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) "สหภาพการเงินยุโรป : European Monetary Union (EMU)" เศรษฐกิจสังคม ปีที่ 5 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2539 หน้า 1-20.
- "เผยแพร่ละเอียดอัตราแลกเปลี่ยนเงินใหม่ยูโรเริ่มใช้ 1 ม.ค. 2542" การเงินธนาคาร ปีที่ 17 ฉบับที่ 200 ธันวาคม 2541 หน้า 33-37.
- เมทินี มินกนกฐน "ยูโร (Euro) เงินตราสกุลเดียวแห่งสหภาพยุโรป" วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 271 กันยายน - ตุลาคม 2541 หน้า 1-5.
- "ยูโร VS ดอลลาร์ : ในศึกครองความเป็นเจ้าเปิดฉาก 1 มกราคม' 99 แน่นนอน" ผู้จัดการรายเดือน, ปีที่ 16 ฉบับที่ 183 ธันวาคม 2541 หน้า 56-61.
- รายงานพิเศษ "ยูโร ดันยุโรปนั่งแท่นมหาอำนาจเศรษฐกิจโลก" วารสารการเงินธนาคาร ปีที่ 17 ฉบับที่ 194 มิถุนายน 2541 หน้า 130-133.
- รังสรรค์ หทัยเสรี "การรวมสกุลเงินและการเข้าสู่สหภาพการเงินยุโรป (EMU) : มิติใหม่ของการเงินโลกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเงินไทย" Chulalongkorn Review, ปีที่ 9 ฉบับที่ 35 เมษายน - มิถุนายน 2540 หน้า 61-70.

ภาษาอังกฤษ

- Bayerische Landesbank, "Euro Will Spur Tourism," *The Economist*, October 3rd - 9th 1998. P. 21.
- Commerzbank, "Dual Strategy the Best Option for the ECB" *The Economist*, July 25th - 31th 1998 P. 66.
- "EMU's Working Hypothesis" *The Economist*, November 9th - 15th 1996. P 110.
- "Euro Brief : The International Euro" *The Economist* November 14th - 20th 1998 PP. 83-84.
- "Euro Brief : The Power of Eleven," *The Economist*, December 5th - 11th 1998 PP. 107-108.
- Feldstein, Martin "The Political Economy of the European Economic and Monetary Union : Political Sources of an Economic Liability" *Journal of Economic Perspectives* : Volume 11, Number 4 - Fall 1997 PP. 23-42.
- Henderson, Roger "European Finance," New York : Mc Graw - Hill Book Company, 1993.
- Jordan, Bonfante and others, "Europe" *Time* : 149, 23 (9 June 1997) P. 38.

Nelan, Bruce W. "Unity and Division : Fifty Years after the Marshall Plan Began, Europe is Feeling the Pain of Political Integration" Time, 149, 23 (9 June 1997) PP. 36-37.

"Why non-Europeans Should Care about EMU" The Economist, March 29th - April 4th 1997 P. 96.

Wyplosz, Charles, "EMU : Why and How It Might Happen," Journal of Economic Perspectives : Volume 11, Number 4 - Fall 1997 PP. 3-22.